

КАРАНТИННІ ОБМЕЖЕННЯ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Шишка А.М.,

*студентка кафедри обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування,
«Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: nmshishka@gmail.com*

Ищенко М.І.,

*д.е.н., професор кафедри обліку, оподаткування,
публічного управління та адміністрування,
«Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: mykola.ishchenko@knu.edu.ua,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6820-9455>*

Питання економічної безпеки країни завжди є центром уваги не тільки науковців, але й практиків. Вона, з однієї сторони, є важливою складовою системи національної безпеки, що формує захист національних інтересів, з іншої – є безпосередньою умовою дотримання і реалізації національних інтересів щодо забезпечення фінансування, формування доходів та витрат тощо [1]. Фахівці Національного інституту стратегічних досліджень запропонували таке тлумачення поняття економічної безпеки: «Економічна безпека – це такий стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз і здатний задовольнити потреби особи, суспільства, держави» [2, с. 3]. Можна сказати, що економічна безпека – це свого роду забезпечення в довгостроковій перспективі таких показників як економічна незалежність, стабільність та розвиток [3].

На сьогодні існує багато чинників, які загрожують економічній безпеці України. Це окупація українських територій, війна на Сході, втрата контролю над масштабними об'єктами промисловості, знищення об'єктів інфраструктури, високий рівень корупції, тіньовий бізнес, а також найголовніша загроза 2020 року – пандемія коронавірусної хвороби.

Поширення COVID-19 спричинило виникнення низки ризиків для економічної безпеки України, дія яких посилюватиметься в міру продовження карантинних обмежень [4]. Мікро-, малі та середні підприємства становлять більшу частину українських підприємців. Саме ці підприємства переживають кризу особливо важко. Якщо проаналізувати опитування представників українського бізнесу, проведеного Спілкою українських підприємців [5], можна зробити висновки, що 29% власників мікробізнесу припинили свою роботу на період карантину, а 6% взагалі повністю його закрили. Третина власників бізнесу (переважно мікро-) заявляють про падіння доходів на 90-100% з початку карантину. Ці ж підприємці вже звільнили до 50% персоналу основного складу.

Реалізація наслідків загроз карантинних обмежень через COVID-19 спричинить істотний вплив на доходи та споживання в Україні, а також суттєво знизить грошові перекази від трудових мігрантів через слабку економічну активність у Польщі та інших країнах ЄС. Пролонгація карантину

призведе до вторинних наслідків: збільшення кількості звільнень, закриття бізнесу, а також зниження ліквідності та якості активів у банках [4].

За прогнозами експертів Групи Світового Банку та МВФ, карантинні заходи в Україні призведуть до зниження ВВП на рівні -3,5 – -7,7 %. Сукупні втрати Державного та місцевого бюджетів можуть сягнути 150-200 млрд грн. При цьому близько 600 – 700 тисяч підприємств, малих підприємців та установ сфери освіти, які забезпечують роботою 3,5-4 млн осіб, вже зупинили роботу через карантин. Це близько ¼ зайнятих в економіці України [4].

Власники малого та середнього бізнесу говорять про зменшення доходів на 25-50% порівняно з докарантинним періодом і вже звільнили від 10 до 25% працівників [5]. Втрати прибутків великих підприємств становлять 10-25% та орієнтовне скорочення штатних працівників на 25%.

Особливо слабкою ланкою стали заклади громадського харчування, які потерпають першими при посиленні карантинних заходів. Закриття місць громадського харчування – удар по добробуту, емоційному та фінансовому стану більше мільйона українців, які працюють у ресторанній галузі.

Таким чином, українські підприємці і малий бізнес у цілому опинилися в складних умовах для життя – мультиплікаційний ефект від пандемії вірусу призведе до падіння ВВП цього року та наступного через закриття бізнесу та суттєві скорочення персоналу.

Позитивно виправити ситуацію можуть лише раціональні дії з боку влади, які доцільно поділити на економічні та організаційні. Зокрема, до економічних слід віднести зменшення орендної плати приміщень, зниження сплати податків та інші. Організаційними заходами можуть стати зміна карантинних обмежень, а також впровадження певних заборон для людей зі слабким імунітетом та людям похилого віку.

Отже, уникнути занепаду малого бізнесу можна, якщо впровадити ряд дій. По-перше, доцільно звільнити від оподаткування податком на прибуток найбільш постраждалі сфери: заклади культури (кінотеатри та ін), підприємства туристичної сфери. По-друге, необхідно надати можливість усім роботодавцям отримати часткову допомогу за своїх працівників, якщо їм скорочено час та об'єми роботи, у зв'язку із запобіганням поширенню пандемії. По-третє, треба ввести мораторій на всі перевірки бізнесу до кінця року, щоб підприємці мали можливість економічно "оговтатися" від кризи, а не займатися адмініструванням.

Таким чином, підтримка підприємців в Україні під час пандемії коронавірусу вкрай важлива. Країні необхідно підтримувати їхню діяльність, надавати фінансову допомогу, адже це сприятиме збільшенню ВВП та забезпеченню економічної безпеки України в цілому.

Список використаних джерел:

1. Дацків Р.М. Економічна безпека держави в умовах глобалізаційної конкуренції. Львів. Центр Європи, 2006. 160 с.
2. Сак Т.В. Економічна безпека України: поняття, структура, основні тенденції. Інноваційна економіка. 2013. №6. С. 336.
3. Шлемко В.Т., Бінько І.Ф. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення : монографія. Київ: НІСД, 1997. 144 с.

4. Базиліук Я.Б., Гейко Т.Ю., Організаційні механізми зниження загроз економічній безпеці у зв'язку із запровадженням заходів щодо запобігання поширенню на території України захворювань на COVID-19. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/organizaciyini-mekhanizmi-znizhennya-zagroz-ekonomichniy-bezpeci-u-zvyazku>

5. Коронавірус VS бізнес: половина підприємців протримається на карантині не більше місяця. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/04/2/658857/>